

Exploring the Lived Experiences of Iranian Higher Education Graduates Regarding the Characteristics of Inspiring Professors: A Phenomenological Study

Rahmat Allah Khosravi^{ID}*, Sirus Mansoori^{ID}**, Nazanin Ghasemi^{***ID}

* Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran, (Corresponding Author) Email: khosravi1397@cfu.ac.ir

** Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Arak University, Arak, Iran. Email: s-mansoori@araku.ac.ir

*** PhD Student in Curriculum Studies, University of Tehran, Tehran, Iran, Email: nazanin.ghasemi79@ut.ac.ir

Article type:

Research Article

Key words: Professors' inspiration, Characteristics of Inspiring Professors, Influential Professors, Professorial Agency, Transformation in Students' Lives

Article history:

Received: 11 January 2025

Accepted: 23 August 2025

The present study explored the experiences of Iranian higher education graduates regarding the characteristics of inspiring professors. Employing a qualitative approach and a phenomenological research strategy, this study sought to uncover the lived experiences of individuals who have encountered inspirational educators during their academic journey. The participants consisted of Ph.D. graduates from Iranian universities who are currently serving as faculty members and have attended the classes of professors they considered inspiring. In the first phase, participants were asked to identify professors whom they perceived as inspiring during their studies, leading to the compilation of a list of such professors. In the second phase, in-depth interviews were conducted to gain a deeper understanding of the graduates' experiences. The inclusion criteria for the interviews included having sustained interaction with an inspiring professor, current faculty membership, and voluntary participation. Data saturation was achieved after interviewing sixteen participants. Thematic analysis was employed to analyze the data. Research validity was ensured through peer and participant review, and reliability was established by double-coding two interviews by external researchers. Ultimately, the findings were organized into 125 basic themes, 13 organizing themes, and 4 global themes: fostering positive psychological characteristics in education, professional ethics, professional teaching, and professorial agency. The results revealed that professors' inspirational influence is a human and transformative phenomenon that reshapes the multidimensional development of students. Revisiting professors' professional identity, redesigning faculty development programs, and revising recruitment and promotion criteria can facilitate the realization of this goal.

Cite this Article:

Khosravi, R., Mansouri, S., & Ghasemi, N. (2025). Exploring the lived experiences of Iranian higher education graduates about the characteristics of inspiring professors: A phenomenological study. *Bi-Quarterly Journal of Higher Education Curriculum Studies*, 15(30), 143-167. doi: 10.22034/hecs.2025.499180.1990

© The Author(s).

Publisher: Iranian Curriculum Studies Association.

Extended Abstract

Introduction

Inspiration is a complex and multidimensional concept that has been interpreted in various ways within the academic domain. Consequently, scholars have theorized about the notion of inspiration, the characteristics of inspiring professors, and related concepts from diverse perspectives.

Globally, several studies have explored the traits of inspiring, influential, effective, and memorable professors. However, in Iran, there is a considerable research gap in this area. It is noteworthy that most existing studies have primarily focused on the perspectives and experiences of current students rather than graduates. University alumni—some of whom now serve as university professors themselves—are able to offer a more mature and realistic understanding of their past experiences with inspiring professors. From this standpoint, the present study gains significance as it investigates the perspectives of university graduates regarding the characteristics of inspiring professors.

In describing the research problem, it must be noted that in recent decades, universities and higher education institutions have tended to evaluate faculty effectiveness primarily on the basis of research outputs. Consequently, the assessment of academic performance often neglects the attribute of inspiration, and professors receive limited encouragement to foster deep, transformative influence on their students. Given that inspirational teaching can yield substantial benefits for students and alumni alike, this study seeks to answer the question: What experiences do graduates of inspiring professors have regarding the professional characteristics of these professors during their period of study?

Methodology

This study adopted a qualitative approach using phenomenology as its research method. The study population included Iranian university faculty members holding doctoral degrees in the fields of education, counseling, social sciences, and environmental education, who had experienced learning under inspiring professors. Participants were selected using a snowball sampling strategy.

To identify inspiring professors, doctoral graduates from Iranian universities were first asked to nominate up to three of their most inspiring and memorable professors. Professors who received the highest number of nominations were designated as inspiring professors. Subsequently, semi-structured interviews were conducted with faculty members who had been students of these professors and were now serving as academics themselves.

Eligibility criteria for participation included: (1) having substantial experience and long-term interaction with the inspiring professor, (2) current academic employment, and (3) willingness to participate in the study. In total, 16 faculty members participated in the interviews.

Data were analyzed using thematic analysis. To ensure data trustworthiness, peer debriefing and member checking were conducted. During peer review, experts in qualitative research evaluated the design, data collection, and analysis procedures. For participant validation, several interview transcripts and interpretations were shared with participants for feedback, and the majority confirmed their accuracy. Data reliability was assessed using Cohen's Kappa coefficient; two interviews were independently coded, yielding an inter-coder agreement rate of 86%, indicating high data stability.

Key Findings

One major characteristic of inspiring professors is their ability to cultivate positive psychological attributes in education. These professors demonstrate a growth-oriented mindset and, through the respect and value they accord to their students, foster a sense of professionalism and a passion for learning. They aim not only to impart knowledge but also to nurture human development and broaden students' intellectual horizons.

Inspiring professors also create a positive and supportive learning environment. Students report feeling good in their classes because such professors show trust, vitality, empathy, and genuine understanding of students' circumstances.

Another defining trait is professional ethics. Inspiring professors possess a deep enthusiasm for their academic discipline and successfully transmit that enthusiasm to their students. They treat all students equally, regardless of gender, language, or ethnicity, and establish warm, committed, and caring relationships with them. Their supportive approach extends beyond academic matters such as research guidance and thesis writing to include assistance with personal and non-academic challenges.

A further distinguishing feature is professional teaching competence. These professors exhibit a profound sense of responsibility toward students' learning processes. Their teaching is problem-oriented, involving the design of learning activities that expose students to authentic challenges. Moreover, they approach teaching with an artistic and aesthetic perspective—their instruction is dynamic, flexible, and non-mechanical. They engage students democratically, avoiding dogmatism and refraining from imposing their personal beliefs.

Another salient feature is their professorial agency. Inspiring professors respond actively to current societal issues and demonstrate a strong sense of responsibility toward their students, their community,

and the broader social context. They possess the ability to critique themselves, others, and even the body of knowledge in their discipline. Additionally, they exhibit sound political insight, are not alienated from political literacy, and maintain a fair, balanced outlook on political matters.

Discussion and Conclusion

The experience of inspirational teaching represents a profound, human, and transformative phenomenon that can meaningfully reshape students' academic, personal, and professional trajectories. Accordingly, the findings of this study provide valuable guidance for redesigning faculty development systems—systems that emphasize the cultivation of inspirational capacity, human interaction, and pedagogical influence alongside conventional research and teaching competencies. Moreover, the results highlight the need to redefine faculty evaluation, promotion, and recruitment criteria so that qualitative indicators such as educational influence, intellectual leadership, and social engagement are incorporated more effectively into higher education policy and practice.

واکاوی تجارب زیسته دانش‌آموختگان آموزش عالی ایران درباره‌ی ویژگی‌های استادان الهام‌بخش: یک مطالعه‌ی پدیدارشناختی

رحمت‌اله خسروی*، سیروس منصوری**، نازنین قاسمی***

*گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) رایانامه:

khosravi1397@cfu.ac.ir

** گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه اراک، اراک، ایران. رایانامه: s-mansoori@araku.ac.ir

*** دانشجوی دکتری رشته مطالعات برنامه درسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

رایانامه: nazanin.ghasemi79@ut.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

پژوهش حاضر به واکاوی تجارب دانش‌آموختگان آموزش عالی ایران درباره ویژگی‌های استادان الهام‌بخش پرداخته است. این مطالعه با رویکرد کیفی و به‌کارگیری راهبرد پدیدارشناسی انجام شده است. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش، دانش‌آموختگان مقطع دکتری دانشگاه‌های ایران هستند که هم‌اکنون عضو هیئت علمی بوده و تجربه کلاس درس استادان الهام‌بخش را داشته‌اند. در مرحله اول، از مشارکت‌کنندگان خواسته شد استادانی را که در دوره تحصیل خود الهام‌بخش می‌دانستند، معرفی کنند. این فرآیند منجر به شناسایی فهرستی از استادان الهام‌بخش شد. در مرحله دوم، برای درک عمیق‌تر تجارب دانش‌آموختگان، مصاحبه‌های عمیق با آن‌ها انجام گرفت. معیار ورود به مصاحبه، داشتن تجربه و تعامل طولانی‌مدت با استاد، عضویت در هیأت علمی و همچنین رضایت از شرکت در مصاحبه بود. داده‌ها با ۱۶ نفر از مشارکت‌کنندگان به اشباع رسید. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون انجام شد. روایی پژوهش از طریق بازبینی همکاران و مشارکت‌کنندگان و پایایی آن با کدگذاری دو مصاحبه توسط افراد خارج از پژوهش تأمین گردید. در نهایت، یافته‌ها در ۱۲۵ مضمون پایه، ۱۳ مضمون سازمان‌دهنده و ۴ مضمون فراگیر شامل پرورش ویژگی‌های روان‌شناختی مثبت‌گرا در آموزش، اخلاق حرفه‌ای، تدریس حرفه‌ای و عاملیت استادی دسته‌بندی شدند. نتایج نشان داد که الهام‌بخشی استادان، پدیده‌ای انسانی و تحول‌آفرین است که مسیر رشد چندجانبه دانشجویان را دگرگون می‌کند. بازنگری در هویت حرفه‌ای استادان، بازطراحی برنامه‌های توانمندسازی و اصلاح شاخص‌های جذب و ارتقاء هیئت علمی تحقق این مهم را تسهیل می‌نماید.

نوع مقاله:

مقاله اصیل پژوهشی

واژگان کلیدی: الهام

بخشی استادان، ویژگی‌های استادان الهام‌بخش، استادان تأثیرگذار، عاملیت استادی، تغییر در زندگی دانشجویان.

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۱

استناد به این مقاله:

خسروی، رحمت‌اله؛ منصوری، سیروس، قاسمی، نازنین. (۱۴۰۳). واکاوی تجارب زیسته دانش‌آموختگان آموزش عالی ایران درباره‌ی ویژگی‌های استادان الهام‌بخش: یک مطالعه‌ی پدیدارشناختی. *دوفصلنامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی*، ۱۵(۳۰)، ۱۶۷-۱۴۳. doi: 10.22034/hecs.2025.499180.1990

مقدمه

الهام‌بخشی مفهومی پیچیده و چندبعدی است که تعابیر متعددی از آن در فضای آکادمیک قابل برداشت است. برخی اندیشمندان از جمله (Jensen et al. (2014) اعتقاد دارند که الهام‌بخشی مفهومی است که وضوح و توافق چندانی درباره آن وجود ندارد و فاقد پیشینه کافی است. (Williams et al. (2016 بر این باور است که مفهوم الهام‌بخشی استادان عمیق‌تر از شایستگی‌های قابل اندازه‌گیری آنها و به کارگیری تکنیک‌های خاص در تدریس است. (Turhan et al. (2019 بیان می‌کنند که طیف گسترده‌ای از تعابیر و معانی برای استادان الهام‌بخش وجود دارد؛ از جمله تعابیری که برای توصیف استادان الهام‌بخش در آموزش عالی به کار می‌رود می‌توان به «استادان خوب»، «استادان اثربخش»، «استادان تأثیرگذار»، «استادان به‌یادماندنی» و «استادانی که به‌طور کلی در حرفه استادی عملکردی باکیفیت دارند» اشاره کرد. این مفاهیم در برخی موارد به‌جای یکدیگر به کار می‌روند (Lamb & Wedell, 2013). در پژوهش حاضر نیز، مفهوم «الهام‌بخشی استادان» معادل یا متناظر با همین مفاهیم در نظر گرفته شده است. به‌طور کلی، استادان الهام‌بخش و تأثیرگذار ویژگی‌های متمایزی دارند که بسیاری از اندیشمندان به آن پرداخته‌اند. به‌عنوان مثال، (Sherman et al. (1987 پنج ویژگی اصلی این استادان را شامل اشتیاق، روشن‌گری، علاقه‌مندی به دانش، توانایی برانگیختن تأمل و علاقه دانشجویان و توانایی در آماده‌سازی و سازماندهی یادگیری برای دانشجویان دانسته‌اند. (Swanson et al. (2005 ویژگی‌های استادان الهام‌بخش را شامل همدلی، قابل اعتماد بودن، آگاه بودن و پاسخگو بودن می‌داند. (Hill et al. (2003 ویژگی‌هایی چون منظم بودن، آگاه بودن، مشوق بودن، کمک‌کننده بودن، داشتن روحیه مثبت، در دسترس بودن، دلسوز بودن، ایجاد تغییر مثبت و توجه به نیازهای فردی دانشجویان را برای استادان تأثیرگذار برشمرده‌اند. همچنین، (Lammers & Murphy (2002 ویژگی‌هایی مانند آگاه بودن، اشتیاق به رشته تخصصی خود، ایجاد تغییر مثبت و کمک‌کننده بودن را مطرح کرده‌اند. (Lincoln (2008 در اشاره به استادان الهام‌بخش از ویژگی‌هایی چون مهارت‌های ارتباطی غیرکلامی، اشتیاق و ارتباط دوستانه با دانشجویان سخن به میان آورده است. (Brown (2004 و (Voss et al. (2007 نیز معتقدند که ویژگی‌های اصلی استادان تأثیرگذار شامل آگاه بودن، توانمندی در انتخاب روش‌های تدریس مناسب، کمک به دانشجویان، در دسترس بودن، انعطاف‌پذیری، رفتار متناسب با ویژگی‌های فردی دانشجویان و رفتار صمیمی با آنها است. (Trigwell (2001 معتقد است که استادان خوب دارای ویژگی‌های منحصر به فردی هستند. برخی از این ویژگی‌ها شامل توجه به زمینه یادگیری دانشجویان، توسعه مهارت‌های یادگیری مادام‌العمر (مانند مهارت‌های حل مسئله و تفکر انتقادی)، شناخت ویژگی‌های دانشجویان، گوش دادن به آنها و برگزاری کلاس‌های یادگیرنده‌محور است.

(Sweeney et al. (2009 نیز به ویژگی‌هایی چون انگیزه‌بخشی، اشتیاق، برقراری ارتباط شفاف بین موضوعات درسی، رعایت انصاف و ایجاد ارتباط صمیمانه با دانشجویان اشاره کرده‌اند. علاوه بر این، (Revell & Wainwright (2009 بیان کرده‌اند که استادان ماندگار^۱ دانشجویان را به تأمل و یادگیری عمیق تشویق می‌کنند و در عین حال مشارکت‌کننده و درگیرکننده نیز هستند. (Buskist et al. (2013 ویژگی‌های استادان سرآمد را شامل داشتن انتظارات واقعی و منصفانه از دانشجویان، دانش کافی درباره موضوع، خوش‌برخورد بودن^۲، محترم بودن^۳، خلاق بودن و مشتاق بودن می‌دانند.

(Dransfield et al. (2022 در یک جمع‌بندی از مطالعات مربوط به استادان متعالی به این دیدگاه رسیدند که این استادان علاوه بر دانش و مهارت‌های سخت (مانند دانش محتوایی و تجربه)، به میزان قابل توجهی از دانش و مهارت‌های نرم نیز

¹. Unmissable

². Approachable

³. Personable

برخوردارند. این مهارت‌ها شامل اشتیاق به تدریس و یادگیری، اخلاق‌مداری، برقراری ارتباط مؤثر، اعتماد و روابط احترام‌آمیز، دغدغه‌مندی و علاقه‌مندی نسبت به دانشجویان، ایمان به توانایی‌های آنها، ایجاد محیط یادگیری مثبت، داشتن انتظارات بالا از دانشجویان، روشنگری، حس شوخ‌طبعی، حمایت‌گر بودن، قابل دسترس بودن و توانایی زیر سوال بردن دانش و ایجاد تغییر در موضوعات است.

Klafke et al. (2020) معتقدند که استادان دانشگاه نباید صرفاً بر انتقال دانش به دانشجویان تأکید داشته باشند. در واقع، آنها باید دانشجویان خود را به سمت ایجاد ارزش‌ها، نگرش‌ها و مهارت‌هایی سوق دهند که منجر به رشد آنها به عنوان شهروندان جامعه شود. تدریس استادان در آموزش عالی می‌تواند دانشجویان را توانمند سازد تا بر تصمیمات آتی خود تأثیرگذار باشند، مسیر زندگی و شغل خود را انتخاب کنند و زندگی خود را به چالش بکشند (Derounian, 2017). همچنین، Cheng (2011) بر این باور است که استادان خوب تلاش می‌کنند تا در دانشجویان خود مهارت‌هایی ایجاد کنند که برای شغل آینده آنها مفید باشد. علاوه بر این، استادان خوب خلاقیت را در دانشجویان شکوفا می‌کنند، روحیه پرسشگری را در آنها تقویت می‌نمایند و مهارت‌های شناختی آنها را بهبود می‌بخشند.

نکته قابل ذکر این است که دانشجویان نیز در الهام‌بخشی استادان دانشگاه بی‌تأثیر نیستند. به عبارت دیگر، دانشجویان با انتظارات و مطالبه‌گری‌های خود می‌توانند نقش مؤثری در سوق دادن استادان به سوی الهام‌بخشی ایفا کنند. به عنوان مثال، Morton (1963) بیان می‌کند که دانشجویان می‌توانند از استادان انتظار داشته باشند که زمینه رشد علمی آنها را فراهم کنند، روحیه فعال و انگیزه‌بخش داشته باشند، به زندگی و پدیده‌های آن معنا بدهند، دوستان آنها باشند، به سخنانشان گوش دهند و آنها را برای کسب یادگیری تشویق کنند. با توجه به اینکه خاطرات فراگیران منبع موثقی برای شناخت ویژگی‌های آموزشگران الهام‌بخش است (Ersoy) et al., 2024، انجام پژوهش در این زمینه فرصتی ارزشمند برای استادان فراهم می‌آورد تا با ویژگی‌هایی که منجر به الهام‌بخشی آنها می‌شود آشنا شوند و این ویژگی‌ها را در خود نهادینه سازند. چرا که این امر بر عملکرد تحصیلی دانشجویان، انگیزه آنها و بهبود پیامدهای یادگیری تأثیرگذار است (Cotterill, 2015). با توجه به مطالب ذکر شده، مسأله تأثیرگذاری استادان و الهام‌بخشی آنها در آموزش عالی، از جایگاه و اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

الهام‌بخشی استادان در نظام آموزش عالی ایران تا کنون به‌طور جدی مورد توجه قرار نگرفته است. منشأ این مسئله تا حد زیادی به نظام معیوب ارتقاء و ترفیع استادان بازمی‌گردد؛ نظامی که به جای هدایت استادان به سوی تحقق آموزش انسان‌ساز، تربیت افراد توانمند و خردمند، و تقویت مهارت مسئله‌یابی و حل مسئله، آن‌ها را به سمت انتشار صرف و انجام برخی فعالیت‌های آکادمیک از پیش تعیین‌شده سوق می‌دهد (Heidari, 2024). در این راستا، Seifer et al. (2015) اظهار می‌دارند که در بسیاری از دانشگاه‌های دنیا نیز، ارتقای پایه و درجه علمی استادان بر اساس عملکرد آنها در متغیرهایی چون پژوهش، آموزش متمرکز بر انتقال دانش، خلق نظریه‌های جدید و اکتشاف صورت می‌گیرد. باید گفت، نقش استادان صرفاً به انتقال دانش و انجام پژوهش محدود نیست؛ بلکه آنان مسئولیت دارند با تأثیرگذاری عمیق خود علاقه‌مندی دانشجویان را برانگیزند، انگیزه آنان را تقویت کنند و با ایفای نقش به‌عنوان عاملان آگاه و مسئول در جامعه، زمینه‌ساز تغییرات مثبت و پایدار شوند (Alshare et al., 2024). در واقع، در این فرایند تا حد زیادی از متغیرهایی چون شاگردپروری استادان و تأثیرات شناختی، شخصیتی و حرفه‌ای آنها بر دانشجویان غفلت می‌شود. لذا، با توجه به هدف پژوهش که واکاوی تجربیات دانش‌آموختگان آموزش عالی ایران در خصوص ویژگی‌های استادان الهام‌بخش است، در ادامه خلاصه‌ای از پژوهش‌های مرتبط با استادان الهام‌بخش، تأثیرگذار، به‌یادماندنی و خوب ارائه شده است.

Cotterill (2015) در یک پدیدارشناسی تفسیری، ادراک ۱۸ استاد از رشته‌های مختلف (خدمات اجتماعی، تربیت بدنی، روان‌شناسی، باستان‌شناسی، آموزش و پرورش و تجارت) درباره معنای الهام‌بخشی، عوامل مؤثر بر آن و پیامدهایش در دانشجویان را بررسی کرد. یافته‌ها نشان داد که برداشت استادان از الهام‌بخشی متفاوت است. برخی استادان، آن را اشتیاق، روشنگری و آگاهی

می‌دانند که دانشجویان را با موضوعات گوناگون درگیر کرده و موجب ایجاد تغییرات درونی در آنها می‌شود. گروهی دیگر، الهام‌بخشی را فرایندی می‌دانند که به واسطه آن، دانشجویان خلاقانه می‌اندیشند، متفاوت عمل می‌کنند و توان ایجاد تغییر در جهان را پیدا می‌کنند. همچنین، عده‌ای بر این باورند که الهام‌بخشی زمانی محقق می‌شود که استادان دانشجویان را به ابعاد تازه‌ای از رشته یا حرفه وارد کرده و به رشد آنان در حوزه‌هایی که پیش‌تر حتی به آن نیندیشیده‌اند کمک کنند. عوامل مؤثر بر الهام‌بخشی از دیدگاه استادان شامل فراهم کردن تجارب عملی، آماده‌سازی محیط یادگیری، ارائه دیدگاه‌های نو و جالب، شخصیت کاریزماتیک، ایجاد فرصت‌های یادگیری لذت‌بخش، خلاقیت و نوآوری در فرایند تدریس، برقراری ارتباط مؤثر با دانشجویان و به‌یادماندن بودن است. به اعتقاد آنان، الهام‌بخشی پیامدهایی همچون افزایش توجه دانشجویان، گسترش اشتراک‌گذاری اطلاعات، ایجاد تغییرات قابل مشاهده، تقویت انگیزه و تلاش، افزایش استقامت، و انتقال و تکثیر این ویژگی در میان دانشجویان دارد.

Inan (2014) در پژوهشی دیدگاه ۲۷ نفر از دانشجویان بین‌المللی (از کشورهای اروپای شرقی و غربی) در یکی از دانشگاه‌های ترکیه درباره ویژگی‌های یک استاد خوب را احصا کرد. در این مطالعه سه معیار دانش زمینه‌ای، مهارت‌های حرفه‌ای و ویژگی‌های شخصیتی استادان که به طور مستقیم بر الهام‌بخشی آن‌ها دلالت می‌کند، مد نظر قرار گرفت. دانش زمینه‌ای استادان شامل تسلط بر فضاها، آکادمیک مختلف، برخورداری از دانش محتوایی مطلوب، حساسیت فرهنگی، تدریس مرتبط با رشته تخصصی و دانش به‌روز در حوزه تخصصی خود بود. مهارت‌های حرفه‌ای نیز شامل مهارت‌های مدیریت زمان، سازماندهی کلاس، دانش درباره نحوه ارزشیابی، توانایی پاسخگویی و ارتباط مناسب با دانشجویان، داشتن انتظارات واضح از دانشجویان، داشتن برنامه مشخص و دانش درباره چگونگی دسترسی به منابع بود. ویژگی‌های شخصیتی نیز شامل احترام به افراد، آگاهی درباره احساسات دیگران، تمایل به افزایش انگیزه در دانشجویان، انعطاف‌پذیری، شوخ‌طبعی، تعهد شخصی، اعتماد به نفس و سخت‌کوشی بود.

Gruber et al. (2010) در پژوهشی، دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی یکی از دانشگاه‌های انگلستان را درباره ویژگی‌های یک استاد تأثیرگذار احصا کردند. نتایج این پژوهش نشان داد که ویژگی‌های حائز اهمیت در استادان تأثیرگذار به ترتیب شامل حس شوخ‌طبعی، آگاهی در زمینه‌های موضوعی دیگر علاوه بر موضوعات رشته‌ای، توسعه کارهای گروهی، استفاده از روش‌های تدریس مختلف، رفاقت با دانشجویان، تدریس مرتبط با درس، داشتن شور و شوق، ارائه بازخورد فوری، در دسترس بودن و مهارت‌های ارتباطی است.

Dransfield et al. (2022) در یک پژوهش پدیدارشناختی، با بهره‌گیری از مصاحبه‌های فردی و گروهی با اعضای هیئت علمی، دانشجویان و متخصصان آموزش عالی، به واکاوی ماهیت و مؤلفه‌های تدریس و یادگیری الهام‌بخش پرداختند. شرکت‌کنندگان پدیده‌ی الهام‌بخشی را فردی و پیچیده دانستند، اما بر ضرورت توسعه روابط محترمانه متقابل و توجه به ابعاد عاطفی یادگیری تأکید کردند. از نظر آنان، به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال و مبتنی بر فراگیر، فعالیت‌های یادگیری مسئله‌محور و مرتبط با زمینه، و تسلط استادان بر دانش محتوایی غنی از عوامل کلیدی شکل‌گیری تدریس الهام‌بخش است. با این حال، موانعی مانند کم‌تجربگی برخی استادان، فقدان دانش محتوایی کافی، تأثیر نئولیبرالیسم و بازاری شدن آموزش، و کمبود زمان برای تعامل مؤثر با دانشجویان بر تحقق آن اثر منفی می‌گذارند.

Rusu al. (2012) در یک مطالعه موردی به بررسی دیدگاه دانشجویان درباره خصیصه‌های استادان ایده‌آل پرداختند. بدین منظور، ۷۷ نفر از دانشجویان از دو دانشکده ادبیات و دانشکده فلسفه و علوم سیاسی یکی از دانشگاه‌های رومانی شرکت کردند. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که از منظر دانشجویان، مهم‌ترین خصیصه‌های استادان ایده‌آل به ترتیب شامل مهارت در برقراری روابط انسانی، ارزشیابی منصفانه، دانش کافی درباره محتوای تدریس، تسهیل‌گری رشد شناختی دانشجویان، احترام به دانشجویان در تدریس و در برقراری ارتباط با آنان، تدریس پویا، در دسترس بودن/ شنوندگی فعال، علاقه‌مندی به موضوع تدریس، مرتبط کردن موضوع تدریس با زمینه‌های آن و آشنا کردن دانشجویان با نحوه یادگیری مستقل است.

(2012) Su & Wood در پژوهشی کیفی به احصای دیدگاه دانشجویان درباره ویژگی‌های یک استاد خوب پرداختند. آنان در این پژوهش، یادداشت‌های ۲۰ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های انگلستان را پیرامون ویژگی‌های استاد خوب تجزیه و تحلیل کردند. ویژگی‌هایی چون تسلط علمی استادان در موضوعات علمی و ارتباط دادن آن‌ها با زندگی واقعی، توانمندی در برقراری تعامل با دانشجویان، مهارت در استفاده از تکنولوژی‌های آموزشی مناسب، شوخ‌طبعی، کارگزار فکور بودن، انگیزه‌بخشی و الهام‌بخشی، حمایت‌کنندگی، تسهیل یادگیری مستقل دانشجویان و ارائه بازخورد به موقع به آنان را از جمله ویژگی‌های استادان خوب برشمردند.

(2022) Parmenter & Robertson در پژوهشی به بررسی دیدگاه دانشجویان دانشجوین کارشناسی رشته مهندسی یکی از دانشگاه‌های نیوزیلند درباره ویژگی‌های استادان خوب پرداختند. در مرحله بعدی، با ۲۹ نفر از آن‌ها مصاحبه کردند. یافته‌های این پژوهش در چهار مضمون اصلی شامل ارتباط^۱، شفاف بودن^۲، تعهد^۳ و مراقبت^۴ طبقه‌بندی شد. مضمون ارتباط به این نکته اشاره دارد که این استادان یادگیری دانشجویان را تسهیل کرده و برای ایجاد محیط یادگیری مثبت با آن‌ها ارتباط برقرار می‌کردند. مضمون شفاف بودن دلالت بر این دارد که استادان از نیازهای دانشجویان آگاه بوده، محتوا را به روشنی توضیح می‌دادند و ارتباط میان موضوعات و اهمیت آن‌ها را برای دانشجویان تبیین می‌کردند. مضمون تعهد نیز بر اشتیاق و تعهد استادان نسبت به موضوعات درسی و تدریس تأکید دارد. در نهایت، مضمون مراقبت به مهارت استادان در برقراری تعامل با دانشجویان، گشودگی و تمایل آن‌ها برای کمک به دانشجویان اشاره می‌کند.

(2020) Radmehr et al. در پژوهشی به بررسی دیدگاه ۱۰,۰۰۰ نفر از دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته‌های استم و غیراستم^۵ درباره ویژگی‌های استادان اثرگذار پرداختند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که دانشجویان مهم‌ترین ویژگی‌های استادان اثرگذار را شامل برخورداری از دانش محتوایی کافی، خوش‌برخورد بودن، محترم بودن، متعهد بودن، منصف بودن، شوخ‌طبعی، خلاق بودن، صبور بودن، پرشور بودن، برخورداری از دانش فرهنگی، اشتیاق، خونسردی^۶، داشتن مهارت در برقراری ارتباط با دیگران، کارزماتیک بودن، منظم بودن و انعطاف‌پذیر بودن می‌دانند.

(2015) Menegaz & Schubert Backes نیز در پژوهشی به بررسی دیدگاه دانشجویان درباره ویژگی‌های استادان خوب پرداخته‌اند. آن‌ها بدین منظور با ۱۶ نفر از دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی مصاحبه کردند. یافته‌ها نشان داد که یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های استادان خوب، داشتن مهارت در انجام کارهای تیمی و راهنمایی دانشجویان برای چگونگی انجام کارهای تیمی است. همچنین، این استادان نقش محرک در افزایش خودمختاری دانشجویان، ارتباط آن‌ها با دیگران و مشارکت آن‌ها در فرایند یادگیری ایفا کرده و زمینه رشد حرفه‌ای و اخلاقی آن‌ها را فراهم می‌کنند.

در جمع‌بندی پیشینه پژوهش، می‌توان گفت که در سطح جهانی، گرچه پژوهش‌هایی در زمینه ویژگی‌های استادان الهام‌بخش، اثرگذار، خوب و به یادماندنی انجام شده است. با این حال، در ایران، فقر پژوهشی زیادی در این زمینه وجود دارد. نکته قابل توجه این است که اکثر پژوهش‌های موجود عمدتاً بر دیدگاه‌ها و تجربیات دانشجویان تمرکز دارند و نه دانش‌آموختگان. در حالی که دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها، که برخی از آن‌ها اکنون خود به عنوان استاد دانشگاه فعالیت می‌کنند، قادرند تصویری بالغ‌تر و واقعی‌تر

1. Communication

2. Clarity

3. Commitment

4. Care

5. STEM & non-STEM

6. Easy-going

از تجربیات دانشجویان درباره ویژگی‌های استادان الهام‌بخش دوران تحصیل خود ارائه دهند. پژوهش حاضر از این منظر نیز حائز اهمیت است، زیرا به واکاوی دیدگاه‌های دانش‌آموختگان درباره ویژگی‌های استادان الهام‌بخش می‌پردازد.

در توصیف مشکل و موقعیت مسئله‌دار پژوهش حاضر، باید اشاره کرد که در دهه‌های اخیر، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به سمت تجاری‌شدن حرکت کرده‌اند (Mazzarol et al., 2003). دولت‌ها، سیاست‌گذاران و رهبران آموزشی، موفقیت دانشجویان و دانشگاه‌ها را بر اساس معیارهایی نظیر نمرات دانشجویان، نرخ حفظ^۱ دانشجویان و نرخ تکمیل مهارت‌ها و شایستگی‌ها^۲ ارزیابی می‌کنند (Kahu & Nelson, 2018). به زعم Sá (2020)، موفقیت آکادمیک دانشجویان و در نهایت دانشگاه‌ها به کسب شایستگی‌های فرهنگی، اجتماعی و شناختی دانشجویان ارتباط دارد. با وجود اینکه ساختار مؤسسات آموزش عالی در جهان با یکدیگر متفاوت است (Altbach, 2002)، استادان دانشگاه‌ها تقریباً مسئولیت‌های مشترکی از جمله تدریس، پژوهش و انجام کارهای حرفه‌ای (مانند کارهای کلینیکی و مدیریتی) بر عهده دارند (Van Dijk, 2020). دانشگاه‌ها در ارتقا و ارزیابی استادان عمدتاً بر تولیدات پژوهشی تأکید دارند (Chen, 2015) و اثربخشی استادان را بر اساس پژوهش‌های منتشر شده آن‌ها ارزیابی می‌کنند (Seldin, 1984). این در حالی است که استادان دانشگاه علاوه بر نقش پژوهشی، نقش آموزشی و شخصی نیز دارند. در این راستا، اندیشمندی چون Lowman (1995) و Abrami et al. (1997) بر این باورند که استادان دانشگاه دو نقش اساسی دارند: ۱. نقش آموزشی^۳ (مانند تسلط بر موضوع، وضوح تدریس و سازماندهی یادگیری) و ۲. نقش شخصی^۴ (مانند دغدغه‌مندی درباره دانشجویان، تمایل برای پاسخ به پرسش‌های آنان و تشویق آن‌ها). با این حال، Meyers (2009) خاطرنشان کرده است که استادان تأکید بیشتری بر نقش آموزشی خود نسبت به نقش شخصی دارند. وی علت عدم توجه کافی استادان به نقش شخصی را این‌گونه توضیح می‌دهد که برخی از استادان معتقدند چنانچه نقش آموزشی در اولویت قرار نگیرد، مسئولیت‌های دانشگاهی آنان کم‌رنگ‌تر می‌شود و میزان انتظارات از دانشجویان کاهش می‌یابد. علاوه بر این، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی عملکرد استادان را بر اساس معیارهای خارج از خصیصه الهام‌بخشی آنان ارزیابی می‌کنند. از این رو، استادان کمتر به الهام‌بخشی و اثرگذاری عمیق بر دانشجویان هدایت و ترغیب می‌شوند. با توجه به اینکه الهام‌بخشی استادان می‌تواند دستاوردهای ارزشمندی برای دانشجویان و دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها فراهم کند، پژوهش حاضر در صدد پاسخ به این پرسش است که دانش‌آموختگان استادان الهام‌بخش درباره ویژگی‌های حرفه‌ای این استادان، چه تجربیاتی در طول دوران تحصیل خود دارند؟

روش پژوهش

به‌منظور درک ویژگی‌های استادان الهام‌بخش، این پژوهش با رویکرد کیفی و با روش پدیدارشناسی، تجربه دانش‌آموختگان را مورد واکاوی قرار داده است. جامعه پژوهش را دانش‌آموختگان مقطع دکتری در رشته‌های علوم تربیتی، مشاوره، علوم اجتماعی و آموزش محیط زیست تشکیل می‌دادند که همگی عضو هیأت علمی دانشگاه‌های ایران بوده و تجربه حضور در کلاس استادان الهام‌بخش را داشتند. مشارکت‌کنندگان این پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری گلوله برفی یا زنجیره‌ای انتخاب شدند. به منظور تعیین استادان الهام‌بخش، در مرحله اول از فارغ‌التحصیلان دکتری دانشگاه‌های ایران خواسته شد تا در پاسخ به این پرسش که کدام یک از اساتید خود را الهام‌بخش و ماندگار می‌دانند، حداکثر سه نفر را معرفی کنند. در مرحله دوم از میان لیست مشخص‌شده، استادانی که بیشترین فراوانی را بدست آورده بودند به عنوان استاد الهام‌بخش لحاظ شدند. سپس، به‌منظور فهم تجارب دانشجویان این استادان، که خود در حال حاضر عضو هیأت علمی دانشگاه‌های ایران هستند، درباره ویژگی‌های الهام‌بخشی آنها مصاحبه‌های عمیق

1. Retention Statistics

2. Qualification Completion Rates

3. Instructional Role

4. Personal Role

انجام شد. معیار ورود به مصاحبه، تجربه و تعامل طولانی مدت با استاد الهام‌بخش، عضو هیأت علمی بودن و رضایت آنها از شرکت در مصاحبه بود. مشارکت‌کنندگان پژوهش ۱۶ نفر از اعضای هیأت علمی بودند. داده‌ها با استفاده از مصاحبه نیمه‌ساختار یافته یا عمیق گردآوری شدند. مدت زمان مصاحبه‌ها به طور متوسط بین ۴۵ تا ۸۵ دقیقه بود. با کسب اجازه از شرکت‌کنندگان، مصاحبه‌ها ضبط و در نهایت پیاده‌سازی شدند. سپس، داده‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون، تجزیه و تحلیل شدند. برای اعتبارسنجی داده‌ها از روش بازبینی همکاران و مشارکت‌کنندگان استفاده شد. در مرحله بازبینی همکاران، با افرادی که در زمینه روش‌های تحقیق کیفی و تحلیل آن‌ها تجربه و تخصص داشتند، ارتباط برقرار و مشاوره‌هایی درباره طرح تحقیق، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها دریافت شد. در مرحله بازبینی مشارکت‌کنندگان، پروتکل و جزئیات مصاحبه‌ها به چند نفر از مصاحبه‌شوندگان ارائه شد تا پس از تأمل، نظرات خود را اعلام کنند که اکثریت آنان از روند کار ابراز رضایت کردند. برای ارزیابی پایایی پژوهش، از روش کاپای کوهن استفاده شد. بدین ترتیب، ابتدا دو مصاحبه به عنوان نمونه توسط دو فرد خارج از پژوهش کدگذاری و مضامین پایه و سازمان‌دهنده استخراج گردید. سپس میزان هماهنگی نتایج یا ضریب توافق داده‌ها با استفاده از فرمول کوهن ارزیابی شد. نتیجه نشان داد بین کدگذاران ۸۶ درصد توافق وجود دارد که بیانگر ثبات بالای پاسخ‌ها می‌باشد.

جدول ۱- مشخصات شرکت‌کنندگان در پژوهش

ردیف	جنسیت	موقعیت شغلی	فارغ التحصیل از دانشگاه	رشته تحصیلی	ردیف	جنسیت	موقعیت شغلی	فارغ التحصیل از دانشگاه	رشته تحصیلی
۱	مرد	عضو هیأت علمی	شیراز	جامعه‌شناسی	۹	مرد	عضو هیأت علمی	شیراز	جامعه‌شناسی
۲	زن	عضو هیأت علمی	مازندران	جامعه‌شناسی	۱۰	زن	عضو هیأت علمی	اصفهان	جامعه‌شناسی
۳	مرد	عضو هیأت علمی	شیراز	مشاوره	۱۱	مرد	عضو هیأت علمی	شیراز	مشاوره
۴	زن	عضو هیأت علمی	مازندران	آموزش محیط زیست	۱۲	زن	عضو هیأت علمی	پيام نور	آموزش محیط زیست
۵	مرد	عضو هیأت علمی	شیراز	مدیریت آموزشی	۱۳	مرد	عضو هیأت علمی	شیراز	مدیریت آموزشی
۶	مرد	عضو هیأت علمی	شیراز	مدیریت آموزشی	۱۴	زن	عضو هیأت علمی	شیراز	مدیریت آموزشی
۷	زن	عضو هیأت علمی	خوارزمی	مدیریت آموزش عالی	۱۵	مرد	عضو هیأت علمی	آزاد اسلامی	مدیریت آموزش عالی
۸	مرد	عضو هیأت علمی	هرمزگان	مشاوره	۱۶	مرد	عضو هیأت علمی	شیراز	مشاوره

یافته‌های پژوهش

جهت پاسخ به پرسش پژوهش، کدهای اولیه پیرامون ویژگی‌های استادان الهام‌بخش، به ۱۲۵ مضمون پایه، ۱۳ مضمون سازمان‌دهنده و ۴ مضمون فراگیر تبدیل شد. جزئیات هر یک از مضامین در جداول ۲ تا ۵، نشان داده شده است.

جدول ۲- مضامین پایه و سازمان‌دهنده مربوط به مضمون فراگیر "پرورش ویژگی‌های روان‌شناختی مثبت‌گرا در آموزش" در استادان الهام‌بخش

مضمون پایه	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون فراگیر
ایجاد حس رشد در دانشجویان، ایجاد حس حرفه‌ای بودن در دانشجویان، ایجاد خصلت یادگیرندگی در دانشجویان، ایجاد تغییر در زندگی حرفه‌ای، ایجاد تغییر در زندگی شخصی، ارزش قائل شدن برای تلاش‌های دانشجویان، پیگیری مداوم دانشجویان، مطالبه بهتر شدن دانشجویان از خود، ایجاد حس انسان خوب شدن در دانشجویان، ایجاد تغییرات مثبت در تفکر دانشجویان، توجه به رشد اخلاقی دانشجویان، توسعه بینش و دید دانشجویان، ترسیم افق فکری برای دانشجویان، امید آفرینی در دانشجویان، فراهم کردن زمینه‌های رشد، تقویت خودکارآمدی دانشجویان، ایجاد منش علمی در دانشجویان، غنیمت شمردن فرصت یادگیری، روحیه دادن به دانشجویان، ایجاد شوق آموختن در دانشجویان	نگرش رشد‌گرا	پرورش ویژگی‌های روان‌شناختی مثبت‌گرا در آموزش
ایجاد حس مثبت در کلاس، داشتن حس خوب در زمان حضور در کلاس درس، تبدیل کلاس به محیط برانگیزاننده برای دانشجویان، درک استعدادهای دانشجویان، ایجاد احساس توانمندی در دانشجویان، تقویت عزت نفس دانشجویان در تعاملات خارج از کلاس، درک شرایط مختلف دانشجویان، اعتماد کردن به دانشجویان، ایجاد اعتماد به نفس در دانشجویان، ایجاد روابط همکارانه با دانشجویان، ایجاد طراوت و سرزندگی در دانشجویان، ساختن تصویر مثبت از حرفه استادی در ذهن دانشجویان	ایجاد جو مثبت در محیط یادگیری	

نگرش رشد‌گرا

مشارکت‌کنندگان در پژوهش بر این باور بودند که داشتن نگرش رشد‌گرا، یکی از ویژگی‌های استادان الهام‌بخش آنها بوده است. در واقع از نظر مشارکت‌کنندگان، استادان الهام‌بخش، ذهنیت رشد‌گرا را در رفتار با دانشجویان از خود نشان می‌دهند. به عنوان مثال، یکی از مشارکت‌کنندگان در این زمینه گفت: "افق دید ایشان در کنار بلندنظری، امیدبخش بود. وقتی همه در مورد زندگی روزمره و مسائل سیاسی - اجتماعی جامعه، به شکل منفی حرف می‌زنند، ایشان ضمن اذعان به واقعیت‌های جامعه، قضایا را به گونه‌ای تحلیل می‌کرد که یک آینده درخشانی در پیش‌روی ما وجود دارد. دیدگاه‌هایی که ایشان درباره عاملیت انسان و عمل انسانی و کنشگری داشت را به ما انتقال می‌داد و از ما مطالبه می‌کردند که برای بهبود شرایط زندگی مان، سوژگی و عاملیت داشته باشیم. تصویری که از آینده و زندگی به دانشجو یا مخاطب انتقال می‌داد، بسیار امید بخش و شوق‌انگیز بود. یعنی شما فکر می‌کردید که می‌توانید در آینده تغییری ایجاد کنید. ارزشی را تجربه کنید که زندگی را برایتان معنادارتر کند". مشارکت‌کننده

دیگر در باره این که استادان الهام‌بخش احساس رشد کردن و یادگیرنده بودن را در دانشجویان برمی‌انگیزانند، گفت: "احساس کردم که می‌توانم در آینده به انسان خوب بشوم، این حس را در کلاس‌های درس ایشان به دست آوردم. یکی از ویژگی‌های ایشان این بود که حس ایجاد می‌کرد، در تدریسش حس منتقل می‌کرد، حس انسان شدن، حس حرفه‌ای شدن، حس یادگیرنده شدن، حس آموختن. یعنی این حس را در جای جای کلاسشون دریافت می‌کردم. مدام تلاش می‌کرد تغییر مثبت ایجاد کند چه در زندگی عمومی من به عنوان به شهروند و چه در زندگی حرفه‌ای من." همچنین مشارکت‌کننده‌ای چنین گفت: "در بحث نگرش‌ها من یادم هست همیشه ذهنیت رشد را مد نظر قرار می‌داد. هر روز از روز قبل متفاوت تر و کمال یافته تر عمل می‌کرد. این باعث می‌شد ما هم به موازات ایشان جلو برویم و پیشرفت کنیم، مدام این را از ما می‌خواست و خب در نهایت این به نفع ما و دانشگاه تمام می‌شد."

ایجاد جو مثبت در محیط یادگیری

یکی دیگر از ویژگی‌های استادان الهام‌بخش، ایجاد فضایی مثبت و دلنشین در محیط یادگیری است. برای بسیاری از شرکت‌کنندگان، این استادان با خلق یک فضای شاداب و انگیزه‌بخش در کلاس، زمینه تعامل بیشتر را فراهم می‌کنند. در این خصوص، یکی از مشارکت‌کنندگان بیان کرد: "اگر کسی در دوران دانشجویی موفق نبود و در کلاسشون حضور پیدا می‌کرد، اصلاً به چشم دانشجوی ضعیف بهش نگاه نمی‌کردند. با همه سعی می‌کردند رابطه برقرار کنند و به دانشجویها کمک کنند تا رشد کنند. برعکس بعضی استادان دیگر که دانشجویها را طبقه‌بندی می‌کردند و فقط به بعضی‌ها توجه داشتند. ایشان شخصیت روادار و پذیرا داشتند که باعث می‌شد همه جذبشان بشوند." مشارکت‌کننده دیگری گفت: "ایشان شخصیت و منش معلمی فوق‌العاده‌ای داشتند و وقتی که با ایشان روبرو می‌شدیم، ناخودآگاه تصویری از معلم مهرورزی که همچون شمع می‌درخشد و خود را در اختیار شاگردانش قرار می‌دهد، در ذهنمان تداعی می‌شد. احساس می‌کردیم می‌توانیم خیلی راحت با ایشان ارتباط برقرار کنیم و از بودن در کنارش لذت ببریم." یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان گفت: "در تعاملات با ایشان احساس راحتی می‌کردم. اعتمادی که به دانشجو داشتند و اعتماد به نفسی که در دانشجو ایجاد می‌کردن، باعث می‌شد ارتباط راحت‌تری باهاشون برقرار کنیم. با بودن در کلاسشان، اکنون این حس در من ایجاد شده که فکر کنم در آینده می‌تونم انسان مولد و فعالی در حوزه کاری‌ام باشم. گاهی اوقات احساس می‌کنم بسیاری از ویژگی‌هایشان را به خودم گرفته‌ام و از این جهت ابراز شادمانی می‌کنم." مشارکت‌کننده دیگری درباره تأثیر مثبت حضور در کلاس درس استاد الهام‌بخشش گفت: "ما زمان دانشجویی می‌گفتیم هر کسی افسرده و ناراحت است، برود کلاس استاد. او با انرژی و انگیزه‌ای بالا به کلاس می‌آمد و طوری با دانشجویان برخورد می‌کرد که همه جذبش می‌شدند و دوست داشتند کلاسش تمام نشود."

جدول ۳ - مضامین پایه و سازمان‌دهنده مربوط به مضمون فراگیر "اخلاق حرفه‌ای" در استادان الهام‌بخش

مضمون پایه	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون فراگیر
صراحت لهجه در عین مهربانی، صداقت، یکرنگی، عدم چاپلوسی، مبادی آداب بودن، متواضع بودن، گشاده‌رویی، شنونده بودن، پذیرا بودن، در دسترس بودن، نظم و دقت در امور، بازخورد منظم به دانشجویان، احساس مسئولیت در قبال یادگیری دانشجویان، عادلانه برخورد کردن با همه دانشجویان، انتقاد پذیر بودن، داشتن نگاه جامع به	منش اخلاقی	اخلاق حرفه‌ای

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه
	تعاملات صمیمانه و متعهدانه	<p>دانشجویان، حساسیت اخلاقی در کار علمی، خستگی‌ناپذیری، پاسخگویی سریع به دانشجویان، همراه و همدل بودن، سخاوتمند بودن، متانت داشتن، دغدغه‌مند بودن، عدم توجه به جنسیت یا نگاه قومی در مواجهه با دانشجویان، ایجاد جرأت‌مندی در دانشجو برای طرح سوال، جدی گرفتن کلاس درس، عدم نگاه ابزاری به دانشجو، انعطاف‌پذیر بودن، داشتن ظرفیت خود انتقادی/خودافشاگری، عشق به رشته تخصصی</p> <p>پذیرش بی‌قید و شرط دانشجو، صمیمیت همراه با احترام، عدم ایجاد استرس در برقراری ارتباط، ابراز احساسات توأم با منطق، انجام فعالیت‌های مشترک با همکاران و دانشجویان، داشتن مهارت‌های ارتباطی قوی، تکریم حریم شخصی دانشجویان در عین راحت بودن در تعامل با آنها</p>
	تفکر حمایتی / مراقبتی	<p>حمایت از دانشجویان، مراقبت از دانشجویان، کمک کردن به دانشجویان در مسائل غیردرسی، همراهی با دانشجویان در فرایند پژوهش به ویژه پایان‌نامه و رساله، کمک به جمع‌آوری داده‌های علمی در پایان‌نامه و رساله، ایفای نقش پدران/امادرانه در برخورد با دانشجویان</p>

منش اخلاقی

یکی دیگر از ویژگی‌های استادان الهام‌بخش که مورد توجه بسیاری از مشارکت‌کنندگان بود منش اخلاقی این استادان از جمله مهربانی، صداقت، یکرنگی، انصاف و خستگی‌ناپذیری است. در این زمینه، یکی از مشارکت‌کنندگان گفت: "هیچ وقت از ایشان ریاکاری ندیدم. چه در برخورد با خودم چه در برخورد با دیگران. هرگز ندیدم که بخواهد به خاطر خوش‌آمد کسی حرفی بزند. همیشه صراحت لهجه داشت، همیشه حرفشش را صریح می‌زد. با احترام مبتنی بر منطق صحبت می‌کرد ولی همیشه خود واقعی‌اش بود." مشارکت‌کننده دیگری پیرامون خستگی‌ناپذیری استاد الهام‌بخش چنین بیان کرد: "ایشان در معنای مثبت کلمه بسیار پرنرژی و فعال بودند و هرگز خسته نمی‌شدند. همواره تأکید داشتند که تا فرصت وجود دارد، باید تلاش کرد و درخشش داشت. رفتارشان به گونه‌ای بود که می‌خواستند دانشجویان حتی از خود استاد نیز فراتر رفته و بهتر باشند. اهمیت دادن به فرصت‌ها از ویژگی‌های برجسته ایشان بود. در حالی که من بیشتر بر کار علمی خودم تمرکز داشتم، ایشان دغدغه راه‌اندازی فعالیت‌های گروهی، برگزاری کارگاه‌ها، نشست‌ها و رویدادهای علمی را داشتند و همواره از فرصت‌ها به بهترین نحو بهره می‌بردند."

همچنین، مشارکت‌کننده دیگر درباره ویژگی انصاف در استادان الهام‌بخش اظهار کرد: "بین دانشجوی سابق خودشان با بقیه دانشجویان تفاوت قائل نمی‌شدند. خیلی از اساتید دیگر در زمان ارزشیابی کاملاً جبهه خودشان را در این زمینه نشان می‌دادند اما استاد اصلاً اینگونه نبودند و تفاوتی قائل نمی‌شدند. در کلاس با همه با در نظر گرفتن شرایطشان برخورد می‌کردند." مضاف بر آنچه ذکر شد، مشارکت‌کننده دیگری تصریح کرد: "ایشان دانشجویان را به صورت اخلاق‌مدار و مسئولیت‌پذیر پرورش می‌دادند. در طول دوران تحصیل، هرگز دیر به کلاس نمی‌آمدند و همواره با احترام و اعتماد با دانشجویان رفتار می‌کردند. فروتنی و تعهدشان مشهود بود و حتی فراتر از زمان مقرر با شور و اشتیاق در کلاس حضور داشتند، به طوری که فضای کلاس مسئولیت‌پذیری را القا می‌کرد."

تعاملات صمیمانه و متعهدانه

یکی از ویژگی‌های دیگر استادان الهام‌بخش از نظر مشارکت‌کنندگان، تعامل صمیمانه و امکان برقراری ارتباط نزدیک است. به عنوان مثال مشارکت‌کننده‌ای در این باره اظهار کرد: "ایشان در کلاس فضایی خشک و محدود ایجاد نمی‌کردند و چارچوبی سخت‌گیرانه برای خود وضع نمی‌کردند. چنین احساسی داشتیم که همان‌گونه که در خانه با فرزند خود رفتار می‌کنند، با ما نیز همان‌گونه برخورد می‌کنند و این امر موجب ایجاد فضایی امن و به‌دور از تنش در کلاس می‌شد. در عین حال، ما نیز از این رفتار سوءاستفاده نمی‌کردیم. رابطه‌ای صمیمانه همراه با احترام حاکم بود؛ نه آن‌قدر گرم که موجب حریم‌شکنی شود و نه آن‌قدر سرد که مانع ارتباط و پرسشگری ما شود یا باعث شود از تماس و گفت‌وگو با ایشان واهمه داشته باشیم."

تفکر حمایتی / مراقبتی

یکی دیگر از ویژگی‌های استادان الهام‌بخش از دید شرکت‌کنندگان در پژوهش، روحیه حمایت‌گرایانه این استادان نسبت به دانشجویان است. برای نمونه مشارکت‌کننده‌ای در این زمینه چنین گفت: "گاهی از من می‌پرسیدند که امروز حالت خوب نیست؟ چیزی هست که بتوانم به تو کمک کنم؟ با من راحت باش. گاهی این حس را به من می‌دادند که پدرم هستند؛ احساسی که نشان می‌داد همواره مراقب ما هستند و نه تنها در امور درسی، بلکه در مشکلات غیر درسی ما را نیز متوجه می‌شدند و با ما هم‌نوا بودند." مشارکت‌کننده دیگری اظهار کرد: "شخصیت ایشان کاملاً رشد یافته بود و در تماس با او اطمینان پیدا می‌کردید که خیر و صلاح شما را می‌خواهد. هر کمکی که از دستش برمی‌آمد، انجام می‌داد و نسبت به دانشجویانی که گاه از او بزرگ‌تر بودند - در مقطع دکتری - با بزرگ‌منشی رفتار می‌کرد. همچون پدری مهربان و دلسوز بود و به‌طور خلاصه، هر زمان می‌توانست برای کسی کاری انجام دهد، هرگز کوتاهی نمی‌کرد." همچنین، مشارکت‌کننده دیگری گفت: "ایشان دانشجویان را فارغ از هرگونه تعلقات، پیش از هر چیز به‌عنوان یک انسان می‌دید که قرار است مدتی در کلاس با او همراه باشد. با دانشجویان ضعیف‌تر نیز انگیزه‌بخش و حمایت‌گراانه برخورد می‌کرد. اگر دانشجویی بیمار بود، از وضعیت اقتصادی‌اش نامناسب بود یا از نظر توانایی‌های هوشی محدودیت داشت، شخصاً به او مراجعه می‌کرد، مسئولانه رفتار می‌نمود و حمایت خود را دریغ نمی‌کرد. همواره می‌کوشید به افراد کمک کند تا رسالت و شایستگی‌های خود را بیابند و آن را محقق سازند؛ خواه از طریق معرفی‌نامه، ایجاد ارتباط با شبکه‌های مرتبط، پیشنهاد مسیرهای پیشرفت یا حمایت در پژوهش و تعاملات اجتماعی."

جدول ۴- مضامین پایه و سازمان‌دهنده مربوط به مضمون فراگیر "تدریس حرفه‌ای" در استادان الهام‌بخش

مضمون پایه	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون فراگیر
مسئولیت صادقانه در قبال یادگیری دانشجویان، تأکید بر فرایندها در عین تعقیب نتایج، پیگیری یادگیری دانشجویان بودن، تأکید بر وجود رابطه ضروری میان تدریس و یادگیری	تدریس مسئولانه	
ترویج تفکر انتقادی و شجاعت در تدریس، مواجه کردن دانشجویان با مسئله، پرسشگری، مسئله‌یابی، تدریس مبتنی بر عنصر شگفتی و تعجب، روتین و یکنواخت نبودن تدریس، تأکید بر مسئله‌محوری به جای پاسخ‌محوری در تدریس	تدریس مسئله‌محور	تدریس حرفه‌ای
اختیار نگاه هنری و زیبایی‌شناختی به تدریس، تأکید بر عنصر لذت در تدریس، تدارک تجارب یادگیری لذت‌بخش در فرایند تدریس و یادگیری، نگاه رویدنی و غیرخطی به	تدریس هنرمندانه	

مضمون فراگیر	مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
	تدریس دموکراتیک	<p>تدریس، تدریس با حرارت و عشق، مکانیکی و تجویزی نبودن تدریس، پیوند دادن تدریس با زندگی واقعی دانشجویان، استفاده از زبان بدن، داغ بودن لحظات تدریس، از بین بردن چهارچوب‌های سفت و سخت رفتارگرایانه در کلاس درس، داشتن قدرت تخیل قوی</p> <p>برخورد دموکراتیک با دانشجویان در تدریس، پرهیز از دگم و تعصب در تدریس، به رخ نکشیدن عقاید و باورهای شخصی برای دانشجویان در تدریس، جلب مشارکت و همکاری دانشجویان در تدریس</p>

تدریس مسئله‌محور

یکی دیگر از ویژگی‌های استادان الهام‌بخش، تدریس مسئله‌محور و دغدغه‌یادگیری داشتن است. در این باره یکی از مشارکت‌کنندگان بیان کرد: "استاد در زمره آن دسته اساتیدی بود که یادگیری دانشجو برایشان مهم است. تا زمانی که یادگیری حاصل نمی‌شد، دست‌بردار نبود. احساس مسئولیت صادقانه در قبال یادگیری دانشجویان داشت. اگر حس می‌کرد که ما همچنان در یک مبحثی مشکل داریم به لحاظ یادگیری ترغیب، تکمیل و اضافه می‌کرد. بحث‌ها را شاخ و برگ می‌داد. رها نمی‌کرد، تا اینکه به اون رضایت نسبی برسد". مشارکت‌کننده دیگری اظهار کرد: "یکی از ویژگی‌هایی که استاد داشت این بود که در کلاس درس برایش مهم بود دانشجو یاد می‌گیرد یا نه؟ واکنش‌های بچه‌ها را سر کلاس دنبال می‌کرد و از روی آن‌ها متوجه می‌شد بحث را متوجه شدند یا نه؟ دنبال این نبود که فقط درس و کلاسش تمام شود و برود دنبال کارش. دغدغه یادگیری و رشد ما داشت و به خاطر همین دغدغه همیشه پیگیری‌مان می‌کرد." همچنین، مشارکت‌کننده دیگری در خصوص تأکید استادان الهام‌بخش بر رابطه ضروری میان تدریس و یادگیری گفت: "تأکید استاد در کلاس روی این بود که تا زمانی که شما یاد نگرفته باشید، من تدریسی نکرده‌ام. در کلاس همیشه می‌گفت این مطلب کجا به دردتان می‌خورد، چطوری می‌توانید از آن استفاده کنید. همیشه دنبال این بود که دانشجویان از کلاس درسش حداکثر استفاده را ببرند. به همین دلیل خیلی وقت‌ها ممکن بود یک مطلب را بارها به شیوه‌های مختلفی توضیح بدهند تا کاملاً موضوع برای بچه‌ها جا بیفتد و یاد بگیرند."

تدریس مسئله‌محور

یکی دیگر از ویژگی‌های بارز استادان الهام‌بخش تدریس مسئله‌محور است. در این راستا، یکی از مشارکت‌کنندگان بیان کرد: "تدریس ایشان مبتنی بر رفتار خشک و صرف نبود؛ بلکه عمدتاً مسئله‌محور و مبتنی بر گفت‌وگو برگزار می‌شد. به یاد دارم که هرگاه بحث‌ها جدی‌تر می‌شد، به طرح مسائل و ایده‌پردازی پیرامون آن‌ها می‌انجامید. البته الزاماً همه دانشجویان در همه گفت‌وگوها مشارکت نمی‌کردند، اما در پایان هر جلسه، از دل این گفتگوها مسائل و ایده‌های نو شکل می‌گرفت. نتیجه این روند آن بود که تصمیم می‌گرفتیم بر اساس مسائل و ایده‌های مطرح شده، اقداماتی انجام دهیم؛ مانند تدوین مقاله، برگزاری کارگاه و...". مشارکت‌کننده دیگری درباره مواجهه کردن دانشجویان با مسئله و مسئله‌یابی توسط استادش چنین گفت: "شاید مهم‌ترین ویژگی هر جلسه‌ی ایشان این بود که با مطرح کردن یک مسئله یا سؤال، ذهن مخاطب را به چالش می‌کشیدند و سپس با روش‌ها و استدلال‌های مناسب، دانشجو را همراهی می‌کردند. بدین ترتیب، دانشجو با یک دغدغه یا سؤال مهم از کلاس خارج می‌شد و این

روند در هر جلسه تکرار می‌شد؛ به گونه‌ای که جلسات به هم پیوسته و دانشجو مشتاق بود بداند سرنوشت آن مسئله چه شد. همچنین، استاد آن مسائل را به زندگی روزمره، تجربیات شخصی و موقعیت اجتماعی ما پیوند می‌زدند. آنچه کلاس ایشان را جذاب می‌کرد، شیوهی خلاقانهی آموزش بود؛ به جای آنکه صرفاً بر اساس سرفصل‌های درسی مطالب را ارائه کنند تا ترم به پایان برسد، فضایی ایجاد می‌کردند که مسائل مطرح شوند و راه‌حل‌های منطقی و قابل دفاع برای آن‌ها ارائه گردد. نکته‌ی مهم‌تر این بود که در طرح ایده‌ها و مسائل، فرایند یادگیری برای ایشان ارزش بالاتری داشت؛ نه اینکه صرفاً به نتیجه توجه کنند، بلکه روند یادگیری اهمیت اصلی را داشت."

همچنین، یکی دیگر از مشارکت‌کننده‌ها گفت: "در فرایندهای طرح و حل مسئله، ایشان همیشه کمک می‌کردند. در برخی موارد که موضوع پیچیده و گنگ بود، نقش روشن‌گر را ایفا می‌کردند، اما هرگز پاسخ‌ها را مستقیماً به دانشجو نمی‌دادند تا فکر و تلاش خود را به کار گیرد. رویکرد آموزش و پرورش مسئله‌محور در کلاس ایشان کاملاً مشهود بود. هیچ‌گاه مشاهده نکردیم که ایشان جواب مسائل را مستقیم ارائه دهند؛ بلکه همواره فرایندی را به کار می‌گرفتند که دانشجو به تدریج و از طریق آن فرایند به پاسخ‌ها دست یابد. این روش، از ویژگی‌های بارز و الهام‌بخش شخصیت ایشان بود."

تدریس هنرمندانه

در این زمینه یکی از مشارکت‌کننده‌گان چنین اظهار کرد: "برنامه‌هایشان دقیقاً بر اساس آنچه از پیش تعیین شده بود پیش نمی‌رفت. بیشتر اوقات برنامه‌ها روییدنی و برآمدنی بود. در واقع، ایشان کاملاً فی‌البداهه اقدام می‌کرد و این هم نشئت گرفته از آمادگی همه جانبه و مطالعات همه‌جانبه‌شان بود. هیچ وقت خطی و تجویزی عمل نمی‌کرد. هر زمان که اتفاقی غیرمنتظره پیش می‌آمد، ایشان این ظرفیت را داشت که خودش را با آن موقعیت هماهنگ کند و مواجهه سنجیده داشته باشد تا به نفع یادگیری ما تمام بشود." مشارکت‌کنندگان دیگری نیز بیان کرد: "مثلاً شب قبل از تدریس ممکن بود کتابی خوانده باشد که جزو سیلابس درس نبوده باشد اما در کلاس درباره‌اش به شکل جذاب بحث می‌کرد و توضیح می‌داد، خارج از روتین همیشگی. اگر مقاله‌ای خوانده بود، معرفی می‌کرد و می‌گفت این مقاله به تازگی خوانده‌ام یا نوشته‌ام. می‌توانیم در یک جلسه درباره‌اش گفت‌وگو کنیم. متکی بر یک تکست‌بوک نبود و حالت مکانیکی هم نداشت. بیشتر گفتگو محور بود." یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان گفت: "ایشان درس را با چاشنی لذت و هنر ارائه می‌دادند و عشق واقعی به هنر از وجودشان می‌بارید. این را می‌شد به وضوح حس کرد که ایشان فردی هنرمند بودند؛ البته هنرمندی در معنای گسترده‌تر هنر. هنر ارتباط برقرار کردن، هنر درک و تشخیص موقعیت، و هنر تشخیص وجود یا عدم وجود مسئله را به خوبی داشتند." همچنین مشارکت‌کننده دیگری درباره تدارک فعالیت‌های یادگیری لذت‌بخش استادش چنین گفت: "یکی از ویژگی‌های ایشان، جذابیت و لذت‌بخش بودن کلاس‌ها بود. برای ما تکالیف و فعالیت‌های متنوعی فراهم می‌کردند که همه تجربه‌ها را دلپذیر می‌ساخت. ما با اساتید دیگر نیز کلاس‌های موازی داشتیم که برخی زودتر کلاس را تعطیل می‌کردند یا گاهی غیبت داشتند، اما هرگز نخواستیم کلاس ایشان را از دست بدهیم. به دلیل همین فعالیت‌های لذت‌بخش و فرصت‌های یادگیری جذاب، یادگیری در کلاس ایشان همیشه تضمین شده بود و عملاً به آن معتاد می‌شدیم."

تدریس دموکراتیک

یکی دیگر از ویژگی‌های استادان الهام‌بخش از نظر مشارکت‌کنندگان پژوهش، دموکراتیک عمل کردن آنها است. به عنوان مثال مشارکت‌کننده ای در این‌باره چنین گفت: "ایشان حتی به منتقدان و مخالفان خود نیز فرصت اظهار نظر می‌دادند. یادم هست زمانی که درباره فردی با ایشان صحبت می‌کردم که دیدگاه‌های متفاوتی داشت، با احترام از آن شخص سخن می‌گفتند و علاقه‌مند بودند که دیدگاه‌های او را بیشتر بشناسند. این ظرفیت نقدپذیری و توانمندی در برقراری ارتباط اجتماعی را به وضوح می‌شد در ایشان مشاهده کرد." مشارکت‌کننده دیگر، درباره به رخ نشکیدن عقاید و باورهای شخصی استاد برای دانشجویان در تدریس گفت: "هیچ وقت دیدگاه‌ها و باورهای خودش را به رخ نمی‌کشید و باورهای ما را در تدریس دخالت می‌داد. خیلی از موارد را با عملش به ما یاد می‌داد. یعنی به وقتش حرف می‌زد، به وقتش ساکت می‌شد و به حرف ما گوش می‌کرد. هم حرف زدنش هم سکوتش به ما درس می‌داد." درباره جلب مشارکت و همکاری دانشجویان در تدریس، مشارکت‌کننده دیگری چنین روایت کرد: "مشارکت‌پذیر و انتقادپذیر بودند. اگر دانشجو، مسئله‌ای را مطرح می‌کرد که اطلاعات دقیق‌تری درباره‌اش نداشت یا مخالف نظر ایشان بود، جبهه‌گیری نداشت و نگاهشون یک نگاه پدر به پسر یا دختر بود."

جدول ۵- مضامین پایه و سازمان‌دهنده مربوط به مضمون فراگیر "عاملیت استادی" در استادان الهام‌بخش

مضمون پایه	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون فراگیر
واکنش نسبت به مسائل روز، واکنش نسبت به مسائل عمومی جامعه، دغدغه محیط زیستی داشتن، روشنگری در شبکه‌های اجتماعی، آگاه بودن نسبت به مسائل اجتماعی، تشویق فعالیت‌های اجتماعی دانشجویان، مطالبه‌گر بودن، عدم جانبداری از احزاب سیاسی، محافظه‌کارانه عمل نکردن، روشنگری در اجتماعات یادگیری، سوژگی داشتن ^۱ مسئولیت‌پذیری اجتماعی، داشتن، برخورد مسئولیت‌پذیرانه با دانشجویان، رفتار محیطی کنش‌گرانه	کنشگری اجتماعی	
توانایی نقد دانش، توانایی نقد عالمانه خود و دیگران، صرف زمان قابل توجه برای تأمل روی دانش شخصی، آزادی تفکر، داشتن استقلال علمی در عین مشارکت علمی، روشنگری علمی دانشجویان، تعقیب رشد علمی خود و دانشجویان به عنوان یک غایت حرفه‌ای، داشتن مرجعیت علمی نزد دانشجویان	کنشگری علمی	عاملیت استادی
پرهیز از محافظه‌کاری در بیان دیدگاه‌ها، داشتن بینش سیاسی کافی، عدم بیگانگی با علم سیاست، عدم وادادگی در برابر افراد و جناح‌های سیاسی، داشتن نگاه انتقادی منصفانه به موضوعات سیاسی، فارغ بودن از دیدگاه‌های سیاسی برگرفته از جناح‌های سیاسی، عدم طرفداری از گروه‌های سیاسی خاص، احترام به منتقدین	کنشگری سیاسی	

کنشگری اجتماعی

یکی از ویژگی‌های شاخص استادان الهام‌بخش کنشگری اجتماعی این استادان است. در این زمینه، یکی از شرکت‌کنندگان گفت: "ایشان به عنوان یک کنشگر اجتماعی، در هر محیطی که حضور داشت، دغدغه‌های مرتبط با آن محیط را جدی می‌گرفت؛

^۱. Subjectivity

مثلاً در مازندران دغدغه‌هایی مانند آب، مسائل محیط زیستی، زباله و دریا داشت و نسبت به محیط پیرامون خود بی‌تفاوت نبود. پس از بازگشت به دانشگاه در تهران نیز، همچنان دغدغه‌های اصلی همان محیط و فضای کاری خود را پیگیری می‌کرد. به طور جدی مطالعه می‌کرد، کمپین‌هایی راه‌اندازی می‌نمود و تلاش می‌کرد دیگران را به مشارکت در این مسائل دعوت کند. ایشان مسئله را به صورت دقیق صورت‌بندی می‌کرد و از تمام ابزارهای ممکن بهره می‌گرفت؛ از روزنامه و وبلاگ گرفته تا شبکه‌های اجتماعی مانند فیسبوک، تا بتواند دیگران را نیز درگیر موضوع کند. "مشارکت‌کننده دیگر بیان کرد: "ایشان علاوه بر برخورداری از بینش نظری، موضعی مستقل و جدا از رویکردهای دولت‌ها داشتند. با وجود تصدی مسئولیت‌های دولتی، خود را صرفاً کارگزار دولت نمی‌دانستند، بلکه به عنوان منتقدی علمی و فعال اجتماعی عمل می‌کردند. ایشان با تأمل عمیق بر مسائل اجتماعی، کنشگری مؤثر بودند و هدفشان ایجاد تغییرات مثبت و ساختن فضایی زیست‌محیطی انسانی‌تر و گویاتر بود." یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان نیز گفت: "رفتار عمومی ایشان بعد دیگری از شخصیتشان را نشان می‌دهد. در شبکه‌های اجتماعی، بدون هیچ محافظه‌کاری، بسیاری از باورها و مشکلات اجتماعی را مطرح می‌کردند و هیچ ترسی از واکنش‌ها نداشتند. نسبت به مسائل روز، به ویژه موضوعاتی مانند عدالت اقتصادی و عدالت تربیتی، واکنش نشان می‌دادند."

کنشگری علمی

کنشگری علمی از دیگر ویژگی‌های استادان الهام‌بخش محسوب می‌شد. در این راستا، مشارکت‌کننده‌ای چنین گفت: "استاد ما همیشه تأکید می‌کرد که باید به هر دانشی با شک و تردید نگاه کنیم. او به ما یاد داده که نقد علمی نه تنها بخشی از یادگیری است، بلکه باعث می‌شود که ما به درک عمیق‌تری از موضوعات برسیم. این رویکرد به ما کمک کرده تا خودمان هم بتوانیم نظریه‌ها و دیدگاه‌ها را به چالش بکشیم و درک بهتری از علم پیدا کنیم. همچنین، یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان گفت: "در کلاس‌های استاد، فضایی وجود داشت که می‌توانستیم آزادانه نظرات خود را بیان کنیم. او به ما اجازه می‌داد که با هم بحث کنیم و حتی اگر نظری متفاوت داریم، آن را با احترام مطرح کنیم. این آزادی تفکر باعث شده است که من احساس کنم می‌توانم مستقل فکر کنم و در عین حال، از تجربیات دیگران بهره‌مند شوم." علاوه بر این، مشارکت‌کننده دیگری گفت: "استادمان نه تنها یک معلم بود، بلکه یک راهنما نیز بود. او به ما نشان می‌داد که چگونه می‌توانیم به رشد علمی خود ادامه دهیم و همچنین ما را تشویق می‌کرد تا دیگران را نیز در مسیر یادگیری یاری کنیم. این احساس مرجعیت علمی که در او وجود داشت، به ما اعتماد به نفس داد تا در زمینه‌های مختلف علمی پیشرفت کنیم."

کنشگری سیاسی

یکی دیگر از ویژگی‌های استادان الهام‌بخش از نظر مشارکت‌کنندگان، آگاهی‌بخشی سیاسی است. در این خصوص، یکی از مشارکت‌کننده‌ها گفت: "او محتاط و ترسو نبود که موضوعات را مطرح نکند، چیزی که در فرهنگ ما معمولاً رایج هست. هم استادان و هم معلم می‌ترسند. ولی ایشان اینطوری نبود و سیاست‌ها را نقد می‌کرد." مشارکت‌کننده دیگری درباره داشتن نگاه انتقادی منصفانه و عدم طرفداری از گروه‌های سیاسی خاص گفت: "اصلاً بحث جناحی برایش مطرح نبود هیچ وقت. با وجودی که موضع‌گیری سیاسی خودش را داشت ولی با طیف‌های مختلف کار می‌کرد. آنچه منطقی به نظرش می‌رسید را بی‌تعارف می‌گفت و ترس و محافظه‌کاری هم نداشت." همچنین یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان گفت: "برای استاد، تعلق به این طیف یا آن طیف

اهمیت چندانی نداشت. هرچند در سال‌های اخیر مرزهای این مسئله تا حدی کمرنگ شده است، اما در دوره‌ای که این موضوع معنادار بود، ایشان به نظر می‌رسید که دیدگاهی نزدیک به اصلاح‌طلبان داشته باشند، البته نه به این معنا که کارگزار حزب خاصی باشند. دیدگاه ایشان بیشتر در چارچوب اصلاح‌طلبی قرار می‌گرفت، اما مستقل از حزب و جناح سیاسی بود. من شاهد بودم که حتی زمانی که همکارانی از همان طیف سیاسی خودشان بودند، در برخی مسائل به آن‌ها انتقاد می‌کرد و می‌گفت که در فلان موضوع اشتباه می‌کنید. همچنین گاهی همفکرانش نیز معتقد بودند که برخی افراد نباید رأس کار باشند، اما ایشان معتقد بود که ما اینجا نیامده‌ایم افراد را صرفاً بر اساس تعلقات سیاسی قضاوت کنیم. برای ایشان مهم بود که فردی توانمند باشد و بتواند به رشد دانشکده کمک کند، حتی اگر دیدگاه سیاسی مخالف داشت. بسیاری مواقع، دغدغه اصلی ایشان آگاهی‌بخشی بود و نه کارگزار جناح یا گروه خاصی بودن. تعامل ایشان با همه افراد، فارغ از گرایش سیاسی، گرم و صمیمی بود و به دلیل روحیه خوش‌برخوردی، حوزه سیاست را در چارچوب علمی و فلسفی آن می‌دید.

علاوه بر این، یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان در خصوص الهام‌بخشی استادش چنین گفت: "هیچ وقت اینطور نبود که استقلال فکری‌اش را از دست بدهد، کنشگری سیاسی‌اش در جهت آگاهی‌بخشی بود که آن هم در چهارچوب آزادی آکادمیک بود. مثلاً اگر بحثی در مورد عدالت آموزشی مطرح می‌شد و این بحث تداخل پیدا می‌کرد با بحث‌های سیاسی، درباره آن بیشتر روشنگری می‌کرد تا مثلاً دفاع بی دلیل یا حمله بی دلیل."

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر، دانش‌آموختگانی که اکنون به عنوان اعضای هیئت علمی در مؤسسات آموزش عالی و دانشگاه‌ها ایفای نقش می‌کنند، درباره ویژگی‌های استادان الهام‌بخش خود از ابعاد و زوایای مختلف به تأمل پرداختند. در این خصوص یکی از ویژگی‌های استادان الهام‌بخش را پرورش ویژگی‌های روان‌شناختی مثبت‌گرا در آموزش ذکر کردند. این استادان نگرشی رشدگرا دارند و به واسطه ارزشی که برای دانشجویان خود قائل هستند، حس حرفه‌ای بودن و یادگیری را در آن‌ها ایجاد می‌کنند. آن‌ها به دنبال انسان‌سازی و ترسیم افق فکری برای دانشجویان خود هستند. هم‌راستا با پژوهش‌های (Menegaz & Schubert Backes, 2015) و (Rusu al., 2012)، این استادان زمینه رشد دانشجویان را در ابعاد اخلاقی، حرفه‌ای و شناختی فراهم می‌کنند. آن‌ها به طور مداوم وضعیت دانشجویان را پیگیری کرده و تلاش می‌کنند تا شاگردانی بهتر از خود تربیت کنند. علاوه بر این، استادان الهام‌بخش جو مثبتی در محیط یادگیری ایجاد می‌کنند. دانشجویان از حضور در کلاس درس این استادان احساس خوبی دارند؛ زیرا آن‌ها به دانشجویان اعتماد کرده، حس سرزندگی و طراوت در آن‌ها ایجاد می‌کنند و شرایط آن‌ها را درک می‌نمایند. هم‌جهت با پژوهش‌های (Inan, 2014) و (Cotterill, 2015)، استادانی که دارای این ویژگی‌های شخصیتی هستند، نه تنها محیط یادگیری مناسبی برای دانشجویان فراهم می‌کنند، بلکه به طور چشم‌گیری به خود دانشجویان توجه کرده و در آن‌ها انگیزه ایجاد می‌نمایند.

ویژگی دیگر استادان الهام‌بخش را اخلاق حرفه‌ای آن‌ها معرفی کردند. در این مورد، می‌توان گفت چنین استادانی دارای منش اخلاقی متمایزی هستند. (Radmehr et al., 2020)، (Rusu et al., 2012) و (Inan, 2014) نیز در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسیدند که این استادان اثرگذار، افرادی منصف، متعهد و منظم هستند که دانشجویان به راحتی به آن‌ها دسترسی دارند. (Nushi et al., 2022) معتقدند یکی از دلایل اصلی ارزش و احترامی که دانشجویان برای استادان اثربخش قائل‌اند، مهربانی، ایجاد انگیزه و برخورد مثبت آن‌ها با دانشجویان است. نتایج این پژوهش، با پژوهش (Rusu et al., 2012)، همسو است چرا که این استادان به رشته تخصصی خود علاقه وافر دارند و این احساس را به دانشجویان منتقل می‌کنند. آن‌ها رعایت عدالت را سرلوحه کار خود قرار

داده و به همه دانشجویان، فارغ از جنسیت، زبان و قومیت، نگاهی برابر دارند. استادان الهام‌بخش تعاملات صمیمانه و متعهدانه‌ای با دانشجویان خود برقرار می‌کنند. همان‌طور که (Cotterill (2015)، (Gruber et al. (2010)، و (Menegaz & Schubert Backes (2015) در پژوهش‌های خود اشاره کردند، این استادان مهارت بالایی در برقراری ارتباط با دانشجویان دارند و به آن‌ها احترام می‌گذارند. دانشجویان در برقراری ارتباط با چنین استادانی دچار نگرانی و استرس نمی‌شوند زیرا آنها دانشجویان را بی‌قید و شرط می‌پذیرند. همچنین، باید به این نکته اشاره کرد که ابراز صمیمیت و احساسات استادان الهام‌بخش به دانشجویان خود همراه با منطق است تا حریم شخصی دانشجویان حفظ شود. ویژگی‌های استادان الهام‌بخش به موارد ذکر شده محدود نمی‌شود. همسو با یافته‌های (Su & Wood (2012) و (Parmenter & Robertson (2022) این استادان تفکر حمایتی و مراقبتی دارند. در واقع، آن‌ها در مسائل درسی از جمله راهنمایی در جمع‌آوری داده‌های علمی و نگارش پایان‌نامه و رساله به دانشجویان کمک می‌کنند. البته حمایت این استادان از دانشجویان خود به مسائل درسی محدود نشده و در مسائل غیردرسی نیز به آن‌ها یاری می‌رسانند؛ چراکه آن‌ها نگاهی پدران/مادرانه به دانشجویان خود دارند.

دانش‌آموختگان، ویژگی بعدی استادان الهام‌بخش را تدریس حرفه‌ای آنها دانستند. یکی از مؤلفه‌های کلیدی تدریس حرفه‌ای، مسئولیت‌پذیری استادان در قبال یادگیری دانشجویان است. به این معنا که این استادان احساس مسئولیت عمیقی نسبت به فرایندهای یادگیری و نتایج آن دارند و به طور مداوم بر رابطه ضروری بین تدریس و یادگیری تأکید می‌کنند. مؤلفه دیگر تدریس حرفه‌ای، تدریس مسئله‌محور است. بر اساس پژوهش (Dransfield et al. (2022، استادان الهام‌بخش فعالیت‌های یادگیری مسئله‌محور را برای دانشجویان طراحی می‌کنند و آن‌ها را با چالش‌های واقعی مواجه می‌سازند. این استادان همواره در تدریس خود بر مسئله‌محوری به جای پاسخ‌محوری تأکید می‌کنند. تدریس این استادان یکنواخت نیست و برای دانشجویان مملو از عنصر شگفتی و حیرت است. مؤلفه دیگر تدریس حرفه‌ای، تدریس هنرمندانه است. استادان الهام‌بخش با نگاهی هنری و زیبایی‌شناختی به تدریس می‌نگرند. تدریس آن‌ها مکانیکی و تجویزی نیست، بلکه رویکردی پویا و غیرخطی دارد. این استادان چهارچوب‌های سفت و سخت و رفتارگرایانه را کنار می‌گذارند و با حرارت و عشق در کلاس درس تدریس می‌کنند. همان‌طور که پژوهش (Cotterill (2015 نشان داد، استادان الهام‌بخش خلاقانه می‌اندیشند، قدرت تخیل بالایی دارند و به گونه‌ای متفاوت از دیگران عمل می‌کنند و فرصت‌های یادگیری لذت‌بخش را برای دانشجویان خود فراهم می‌آورند. مؤلفه دیگر تدریس حرفه‌ای، تدریس دموکراتیک است. استادان الهام‌بخش به طور دموکراتیک و غیرمتعصبانه با دانشجویان برخورد می‌کنند و عقاید و باورهای خود را به رخ آن‌ها نمی‌کشند. (Menegaz & Schubert Backes (2015 نیز در پژوهش خود نشان داده‌اند که این استادان مشارکت و همکاری دانشجویان را جلب می‌کنند.

ویژگی دیگری که دانش‌آموختگان برای استادان الهام‌بخش برشمردند، عاملیت استادی آنها است. یکی از مؤلفه‌های این عاملیت، کنشگری اجتماعی است. استادان الهام‌بخش به مسائل روز و چالش‌های عمومی جامعه واکنش نشان می‌دهند و نسبت به دانشجویان، جامعه و محیط پیرامون خود احساس مسئولیت می‌کنند. آن‌ها دانشجویان را به انجام فعالیت‌های اجتماعی تشویق کرده و در محیط‌ها و شبکه‌های اجتماعی به روشنگری در مورد مسائل مختلف می‌پردازند. مؤلفه دیگر عاملیت استادی، کنشگری علمی است. استادان الهام‌بخش نه تنها قادر به نقد خود و دیگران هستند، بلکه توانایی نقد دانش را نیز دارند. همان‌طور که (Su & Wood (2012 در پژوهش خود اشاره کرده‌اند، این استادان کارگزاران فکور به شمار می‌آیند که بر دانش شخصی خود تأمل می‌کنند. این استادان با داشتن استقلال علمی، در جوامع یادگیری نیز مشارکت فعال دارند. بر اساس پژوهش (Inan (2014، استادان الهام‌بخش تسلط علمی بالایی بر موضوعات تخصصی دارند و به همین دلیل در نظر دانشجویان خود از مرجعیت علمی برخوردارند. در نهایت، کنشگری سیاسی یکی دیگر از مؤلفه‌های عاملیت استادی است. این بدان معناست که استادان الهام‌بخش بینش سیاسی کافی دارند و با علم سیاست بیگانه نیستند. آن‌ها نگاهی منصفانه به موضوعات سیاسی دارند و فارغ از دیدگاه‌های

مرتبط با جناح‌های سیاسی خاص عمل می‌کنند. همچنین، این استادان در برابر افراد و جناح‌های سیاسی تسلیم نمی‌شوند و به عمل نقد و منتقدین احترام و ارزش خاصی قائل هستند.

در جمع‌بندی این بحث، می‌توان گفت که استادان در قلب دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی قرار دارند. ویژگی‌های حرفه‌ای آن‌ها فراتر از پژوهش و سایر فعالیت‌های آکادمیک روتین است و شامل خصوصیات مهمی چون الهام‌بخشی، تأثیرگذاری و توانایی ایجاد تغییرات مثبت در دانشجویان نیز می‌شود. استادان الهام‌بخش می‌توانند تأثیرات عمیق و مثبتی بر فرآیند رشد دانشجویان داشته باشند. در واقع، تجربه‌ی الهام‌بخشی استادان، یک پدیده‌ی عمیق، انسانی و تحول‌آفرین است که می‌تواند به‌صورت معناداری مسیر رشد علمی، شخصی و حرفه‌ای دانشجویان را دگرگون کند. بر این اساس، نتایج این پژوهش می‌تواند راهنما و مبنایی برای بازطراحی نظام‌های توانمندسازی اعضای هیئت علمی مورد استفاده قرار گیرد؛ نظام‌هایی که در آن، پرورش ظرفیت‌های الهام‌بخشی، تعاملات انسانی و اثرگذاری تربیتی، هم‌تراز با توانایی‌های پژوهشی و آموزشی صرف، مورد توجه قرار می‌گیرد. همچنین این یافته‌ها می‌توانند در بازتعریف معیارهای ارزیابی، ارتقاء و جذب استادان نقش‌آفرین باشند؛ به‌گونه‌ای که شاخص‌های کیفی نظیر تأثیرگذاری تربیتی، رهبری فکری و نقش‌آفرینی اجتماعی، به‌طور مؤثرتری وارد سیاست‌گذاری‌های آموزشی شوند. از این منظر، پژوهش حاضر افق تازه‌ای برای تحول در هویت حرفه‌ای استادان ترسیم می‌کند؛ افقی که در آن، دانشگاه نه صرفاً محل انتقال دانش، بلکه بستر پرورش انسان‌های الهام‌بخش و مسئولیت‌پذیر تعریف می‌شود. چنین نگرشی می‌تواند نقشی کلیدی در حرکت به‌سوی دانشگاه‌های تحول‌آفرین و انسان محور ایفا کند.

در خصوص محدودیت‌های پژوهش باید گفت، این پژوهش با تمرکز بر بازخوانی تجارب زیسته‌ی دانش‌آموختگان دوره‌ی دکتری، تنها از منظر ادراکی و تجربی آنان به تحلیل مفهوم الهام‌بخشی استادان پرداخته است. این رویکرد، هرچند برای آشکارسازی ابعاد پنهان و تأثیرگذار تجربه‌ی دانشجویان ارزشمند است، اما فاقد مشارکت مستقیم استادان الهام‌بخش و همچنین مشاهده‌ی میدانی رفتارهای آنان توسط محقق در محیط واقعی کلاس بوده است. در نتیجه، برخی جنبه‌های الهام‌بخشی استادان که در رفتارهای قابل مشاهده، کنش‌های آموزشی، تعاملات کلاسی و سبک تدریس آن‌ها بروز پیدا می‌کند (برای مثال نحوه‌ی مواجهه استاد با پرسش‌های دانشجویان، مدیریت فضای کلاس، روش‌های انگیزشی یا حمایت عاطفی) و همچنین آن جنبه‌هایی از الهام‌بخشی که به ویژگی‌های خاص موقعیت تربیتی و زمینه‌ی فرهنگی کلاس مربوط می‌شود (برای مثال نوع رابطه‌ی استاد با دانشجویان در یک موقعیت خاص، واکنش استاد در شرایط بحرانی یا چالشی و غیره)، در فرایند تحلیل مورد توجه مستقیم قرار نگرفته‌اند. پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی، مشارکت استادان الهام‌بخش در قالب مصاحبه‌های عمیق و تحلیل روایت‌های شخصی آن‌ها نیز مدنظر قرار گیرد تا درکی چندوجهی از این پدیده فراهم شود. همچنین، بهره‌گیری محقق از روش‌های مشاهده مستقیم در کلاس‌های درس این استادان می‌تواند به شناسایی ویژگی‌های استادی آنان یاری رساند.

منابع

- Abrami, P. C., d'Apollina, S., & Rosenfield, S. (1997). The dimensionality of student ratings of instruction: What we know and what we do not. In R. P. Perry & J. C. Smart (Eds.), *Effective teaching in higher education: Research and practice* (pp. 321–367). Agathon Press.
- Alshare, K. A., Al-Sholi, H. Y., Shadid, O. R., & Moqbel, M. (2024). College professor perceptions of effective professor characteristics: A cross-cultural study. *Journal of Education for Business*, 99(4), 237–252.
- Altbach, P. G. (2002). How are faculty faring in other countries? In R. P. Chait (Ed.), *The questions of tenure* (pp. 160–181). Harvard University Press.
- Brown, N. (2004). What makes a good educator? The relevance of Meta programmes. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 29(5), 515–533.
- Buskist, W., Sikorski, J., Buckley, T., & Saville, B. K. (2013). Elements of master teaching. In S. A. McCarthy & R. J. Thompson (Eds.), *The teaching of psychology* (pp. 27–39). Psychology Press.
- Chen, C. Y. (2015). A study showing research has been valued over teaching in higher education. *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*, 15(3), 15-32.
- Cheng, M. (2011). 'Transforming the learner' versus 'passing the exam': Understanding the gap between academic and student definitions of quality. *Quality in Higher Education*, 17, 3–17.
- Cotterill, S. T. (2015). Inspiring and motivating learners in higher education: The staff perspective. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 17, 5-13.
- Derounian, J. (2017). Inspirational teaching in higher education: What does it look, sound and feel like?. *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 11(1), 1-5.
- Dransfield, M., Wood, M., & Su, F. (2022). Following the yellow brick road? Developing inspiring learning and teaching in the pursuit of teaching excellence in higher education. *Journal of Further and Higher Education*, 46(7), 972-987.
- Ersoy, F., Ekşi, H., & Katılmış, A. (2024). The moral identity profiles of inspiring social studies teachers. *Teaching and Teacher Education*, 145, 1-13.
- Gruber, T., Reppel, A., & Voss, R. (2010). Understanding the characteristics of effective professors: The student's perspective. *Journal of Marketing for Higher Education*, 20(2), 175-190.
- Heidari, G. (2024). Scientific Analysis of Promoting University Faculty Members. *Applied Scientometric Studies*, 1(1), 7-20. [In Persian]
- Hill, Y., Lomas, L., & MacGregor, J. (2003). Students' perceptions of quality in higher education. *Quality Assurance in Education*, 11, 15–20.
- Inan, B. (2014). A cross-cultural understanding of the characteristics of a good teacher. *The Anthropologist*, 18(2), 427-432.
- Jensen, K., J. Adams, and K. Strickland(2014)Inspirational Teaching Beyond Excellence and Towards Collaboration for Learning with Sustained Impact. *Journal of Perspectives in Applied Academic Practice*, 2 (2), 37–41.
- Kahu, E. R., & Nelson, K. (2018). Student engagement in the educational interface: Understanding the mechanisms of student success. *Higher education research & development*, 37(1), 58-71.
- Klafke, R., De Oliveira, M. C. V., & Ferreira, J. M. (2020). The good professor: A comparison between public and private universities. *Journal of Education*, 200(1), 62-70.

- Lamb, M., & Wedell, M. (2013). Inspiring English teachers: a comparative study of learner perceptions of inspirational teaching. *ELT Research Papers*, 13(03), 1-25.
- Lammers, W., & Murphy, J.J. (2002). A profile of teaching techniques used in the university classroom. *Active Learning in Higher Education*, 3, 54-67.
- Lincoln, D. J. (2008). *Drama in the Classroom: How and Why Marketing Educators Can Use Nonverbal Communication and Enthusiasm to Build Student Rapport*. *Marketing Education Review*, 18(3), 53-65.
- Lowman, J. (1995). *Mastering the techniques of teaching* (2nd ed.). Jossey-Bass.
- Mazzarol, T., Norman Soutar, G., & Sim Yaw Seng, M. (2003). The third wave: Future trends in international education. *International Journal of Educational Management*, 17(3), 90-99.
- Menegaz, J. D., & Schubert Backes, V. M. (2015). Education for the unified health system: what do good professors do from the perspective of students?. *Investigacion y educacion en enfermería*, 33(3), 500-508.
- Meyers, S. A. (2009). Do your students care whether you care about them?. *College Teaching*, 57(4), 205-210.
- Morton, R. K. (1963). *What Do Students Expect of a Teacher?* Improving College and University Teaching, 11(1), 19-20.
- Nushi, M., Momeni, A., & Roshanbin, M. (2022). Characteristics of an effective university professor from students' perspective: Are the qualities changing? *Frontiers in Education*, 7, 842640.
- Parmenter, L., & Robertson, N. (2022). Student perspectives on good university teachers: communication, clarity, commitment, care. *European Journal of Engineering Education*, 47(6), 852-864.
- Radmehr, F., Laban, H. L. W., Overton, J., & Bakker, L. (2020). Student perceptions of effective lecturers: The need to recognise the role of ethnicity and choice of discipline. *Higher Education Research & Development*, 39(2), 302-317.
- Revell, A., & Wainwright, E. (2009). What makes lectures 'unmissable'? Insights into teaching excellence and active learning. *Journal of Geography in Higher Education*, 33(2), 209-223.
- Rusu, C., Şoitu, L., & Panaite, O. (2012). The ideal teacher. Theoretical and investigative approach. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 33, 1017-1021.
- Sá, M. (2020). 'The secret to success'. Becoming a successful student in a fast-changing higher education environment. *European Journal of Higher Education*, 10(4), 420-435.
- Seifert, W. E., Cleary, L. J., & Strobel, H. W. (2015). Issues in obtaining promotion. *Medical Science Educator*, 25, 75-79.
- Seldin, P. (1984). *Changing practices in faculty evaluation: A critical assessment and recommendations for improvement*. Jossey-Bass.
- Sherman, T., Armistead, L. P., Fowler, F., Barksdale, M. A., & Reif, G. (1987). The quest for excellence in university teaching. *Journal of Higher Education*, 58(1), 66-84.
- Su, F., & Wood, M. (2012). What makes a good university lecturer? Students' perceptions of teaching excellence. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 4(2), 142-155.
- Swanson, S.R., Frankel, R., & Sagan, M. (2005). Exploring the impact of cultural differences. *Marketing Education Review*, 15(3), 37-48.

- Sweeney, A. D., Morrison, M. D., Jarratt, D., & Heffernan, T. (2009). Modeling the constructs contributing to the effectiveness of marketing lecturers. *Journal of Marketing Education*, 31(3), 190-202.
- Trigwell, K. (2001). Judging university teaching. *The International Journal for Academic Development*, 6(1), 65–73.
- Turhan, N. S., Parlakyildiz, B., Arslan, N., Gocen, G., & BİNGO, T. Y. (2019). A research on the characteristics of the inspiring teacher. *International Journal of Educational Methodology*, 5(1), 1-18.
- Van Dijk, E. E., van Tartwijk, J., van der Schaaf, M. F., & Kluijtmans, M. (2020). What makes an expert university teacher? A systematic review and synthesis of frameworks for teacher expertise in higher education. *Educational Research Review*, 31, 100365.
- Voss, R., Gruber, T., & Szmigin, I. (2007). Service quality in higher education: The role of student expectations. *Journal of Business Research*, 60(9), 949–959.
- Williams, L., Nixon, S., Hennessy, C., Mahon, E., & Adams, G. (2016). Inspiring to inspire: Developing teaching in higher education. *Cogent Education*, 3(1),1-12.